

Elena Cuza, marea doamnă a Unirii din 24 ianuarie 1859

Judecând după portretul oficial realizat de sâtmăreanul Carol Popp de Szathmáry, când avea 38 de ani, Elena Cuza putea fi socotită o femeie mică și subțire, cu o expresie severă, cu ochi negri și duși în fundul capului, foarte timidă, lipsită de farmec. O ființă fragilă și puternică în același timp, care a lăsat în urmă o frumoasă lecție despre

demnitate, generozitate și compasiune. Și-a asumat un rol exemplar pe care l-a onorat cu pricepere și dăruire. Cu educație aleasă, caracteristică epocii, vorbitoare de limba germană și franceză, tână timidă s-a îndrăgostit de chipeșul Alexandru, care însă nu i-a împărțit prea mult dragostea.

PAGINA 3

O stea și o exoplanetă poartă două nume românești

Sistemul exoplanetar XO-1, aflat la o distanță de 536 de ani lumină, va primi două nume românești pentru corpurile sale, respectiv steaua „Moldoveanu” și exoplaneta „Negoiu”. Denumirile au fost date ca urmare a campaniei „IAU100 NameExoWorlds”, al cărei scop a fost sărbătorirea centenarului Uniunii Astronomice Internaționale.

În 2019, cu ocazia aniversării a 100 de ani de la înființarea Uniunii Astronomice Internaționale (UAI), 112 țări, printre care și România, au organizat campanii naționale care au implicat peste 780.000 de persoane din întreaga lume, în propunerea și selecția unui nume pentru o exoplanetă și stea gazdă alocate țării lor.

Proiectul „IAU100 NameExoWorlds” a vizat denumirea a peste 110 sisteme de exoplanete și stele gazdă, fiind a doua oară în istoria UAI când a fost organizată o campanie oficială UAI pentru a da nume stelelor și exoplanetelor, potrivit Agenției Spațiale Române (ROSA).

Remus Țiplea: “Consider că cel mai dificil de pozat e simplitatea, banalul”

Fotografie din ciclul “Ciurdarii satului”, Remus Țiplea, 2016, publicată în 2018 în pagina online a Revistei National Geographic

PAGINA 5

Carnea de laborator, consum în creștere

Până în 2040, carnea obținută din celulele auto-reproductive va constitui 35% din toată carnea consumată în lume, conform datelor unui studiu recent. La nivel mondial, tot mai multe companii produc țesut muscular în laborator. În acest fel, se poate evita exploatarea resurselor naturale, dar și sacrificarea animalelor. „Memphis Meats” este o companie de tehnologie, cu sediul în Bay Area din San Francisco, care a testat conceptul realizării cărnii în laborator încă din anul 2017. În laboratorul lor se obține așa-zisa carne „de cultură” sau „in vitro”. „Încercăm să oferim oamenilor posibilitatea de a consuma carne. Decât să renunțe la ea ori să găsească alternative, ar putea continua să o pună pe masă. Totodată, le arătăm și cum o producem”, susține un reprezentant al companiei.

Bijuteriile, un loc aparte în cadrul portului popular

PAGINA 4

NASA vrea să folosească ciuperci pentru construcțiile de pe Lună sau Marte

Cercetătorii au creat o serie de cărămizi în amestecul cărora se află fungi și care ar putea să fie folosite pentru construcțiile din spațiu.

Ciupercile sunt niște forme de viață extrem de interesante și care, conform oamenilor de știință de la NASA, ar putea să schimbe modul în care ar putea avea loc explorarea spațială în viitorul mai mult sau mai puțin apropiat. Aceștia sunt de părere că fungii ar putea să reprezinte un „ingredient” din care ar putea fi create un nou tip de cărămizi care ar putea fi folosite pentru construcțiile de pe Lună sau Marte, notează Space.

În general, proiectele se concentrează pe transportarea materialelor necesare de pe Terra, ceea ce ridică semnificativ costurile asociate transportului.

Case de 1 euro, în sudul Italiei

Bisaccia, un oraș rural din sudul Italiei, se alătură campaniei pentru repopularea zonei și scoate la vânzare câteva zeci de case, fiecare la prețul de un euro, informează site-ul postului CNN. Bisaccia a fost pe vremuri un centru feudal prosper renumit pentru fabricarea lânii și pentru meșteșugari. În campanie sunt și câteva

orașe din Sicilia, care vând case vechi și părăsite la prețul de un euro. Ca de obicei, în astfel de investiții, cumpărătorii trebuie să își ia angajamentul renovării proprietății nou achiziționate, însă spre deosebire de alte orașe, nu există un plafon al investiției și nicio perioadă de timp în care lucrările trebuie să fie finalizate.

Ce faci când dreptatea ta este diferită de a celuilalt?

PAGINA 7

Kovács Leó, o figură legendară a Sătmăruului

PAGINA 2

PERSONALITĂȚI

Kovács Leó, o figură legendară a Sătmăruului, inclus în Monografia lui Borovsky din 1908

În seria scurtelor biografii de scriitori, oameni de știință, artiști și altor personalități care au jucat un rol în viața publică a orașului, așa cum au fost prezentate în "Monografia orașului Satu Mare" coordonată de dr. Borovsky Samu, un loc i-a fost rezervat și lui Kovács Leó, o figură legendară a Sătmăruului. În Informația de Duminică am publicat numeroase articole din ziarul „Szamos” semnate de Kovács Leó, în care se critica dur administrația orașului.

Jeney György I

A fost judele orașului în jurul anului 1788. Szirmay scrie despre el că a adus butuci de viță de vie din Tokaj, și astfel a contribuit mult la dezvoltarea viticulturii de aici.

Jeney György II

Din 1795 membru al consiliului, și apoi judele orașului din 1807, mai apoi deputat în dietă. A decedat la Satu Mare în 1843. *Opere:* Természet könyve. A hortobágyi pásztor és a természetvizsgáló. A nem tudósok kedvéért (Cartea naturii. Studiu asupra păstoritului și naturii din Hortobágy. Pentru cei care nu sunt savanți), Pesta, 1791; Közönséges és ó história két könyvekben (Istorie generală și antică în două cărți), Carei, 1824; Katechismus, a debreczeni útmutatásból szedegette (Catechism, spicuit din Îndrumările de la Debrecen), Cluj, 1836.

Jeney György

Judecător la curia regală, s-a născut în 1843 la Satu Mare. A fost judecător la judecătoria de plasă Satu Mare, apoi la tribunal, mai apoi la curtea de apel din Debrecen. Timp de două decenii a fost membru al consiliului orașenesc Satu Mare. A participat la înființarea mai multor asociații civice și culturale. Și-a început activitatea literară în revista „Tárogató” din Satu Mare. Din 1869 a fost colaborator la „Szamos”, iar între 1870 și 1876 redactorul ziarului respectiv. A abordat în mai multe publicații chestiunea reședinței comitatului Sătmăr. *Opere:* Tollrajzok. Beszélygyűjtemény (Desene de peniță. Colecție de istorisiri), Satu Mare, 1874; Egy szatmári civis emlékiratai. Korrajz Szatmár-Németi város múltjából, 1790-1820 (Amintirile unui cetățean de Satu Mare. Imagini de epocă din trecutul orașului Satu Mare 1790-1820), ibidem, 1893.

Jeremiás István

Despre el știm doar atât, că a fost chemat din Teceu să fie preot reformat la Mintiu. De aici a plecat la Fehérgyár-

mat. A devenit protopop de Satu Mare, funcție pe care a purtat-o până la moartea lui din 1762. El a acondus procesele verbale ale protopopiatului care se numesc și azi "Procesele verbale ale lui Jeremiás".

Dr. Joó Imre

Profesor la gimnaziul reformat. S-a născut la Satu Mare în 1860. În 1884 a fost numit profesor la Nagykőrös (Ungaria). *Opere:* V-ik Károly császár világhuralmi terve s a reformatio (Planul de dominație a lumii al împăratului Carol V și reforma religioasă), Satu Mare, 1883; Richelieu bibornok miniszter hatása Franciaország s Európára (Influența cardinalului și ministrului Richelieu asupra Franței și Europei), 1896; A nagykőrösi ev. ref főgymnasium története (Istoria gimnaziului ref. din Nagykőrös), 1896.

Joó István

Inspector al gimnaziilor și școlilor de fete superioare din dieceza reformată. S-a născut la Satu Mare în 1836. A făcut lungi călătorii de studii în străinătate. A predat la academia telogică pedagogie și metodică. A trăit la Debrecen, unde a scris multe studii și articole în revistele de specialitate. A decedat în 1897.

Dr. Jordán Sándor

Rabin șef de Satu Mare, s-a născut în 1861. În 1903 a fost ales rabin șef al comunității *status quo ante* din Satu Mare. Principalul merit al lui a fost că a introdus limba maghiară în liturgia evreiască. *Lucrări:* Rabbi Jochanan b. Napaccha egy ókori zsidó bölcs 2 kötetes életrajza, egyszersmind korrajz (Biografia Rabinului Jochanan b. Nappacha, un savant antic, în 2 volume și totodată o descriere a epocii), Budapesta, 1895; A fogarasi zsidó iskola (Școala evreiască de la Făgăraș), Bp. 1898. A mai publicat multe predici religioase în limbile germană, maghiară și ebraică în diferite publicații evreiești dar și în cotidienele din Budapesta.

Dr. Kádár Ambrus

Prelat papal, canonic de Satu Mare. S-a născut în 1845. Din 1877 a fost secretar episcopal lângă episcopul Schlauch Lőrinc, apoi lângă episcopul Meszlényi Gyula. A făcut multe donații pentru scopuri caritabile. Împreună cu episcopul Meszlényi a construit biserica Sf. Ioan (Hildegarda) din Satu Mare. A publicat în mai multe reviste de cult. *Opere individuale:* Az egyházi törvényhozás társadalmi jelentősége (Importanța socială a legislației bisericești), Satu Mare, 1882; A világi hívek közreműködése az egyházban (Activitatea merenilor în biserică), Bp., 1890.

Kaisz József

Preot rom-cat. S-a născut în 1867. Educator la institutul de educație al lui Irsik. A scris recenzii și critici literare și de teatru în ziarele din Satu Mare. *Opere tipărite:* Rövid halotti beszédek (Scurte predici de înmormântare) 1895; Esketési beszédek (Predici de cununie), 1896.

Káldor Lajos

Funcționar public, stenograf cu diplomă și ziarist. S-a născut la Satu Mare în 1882. A fost unul dintre fondatorii ziarului „Északkeleti Újság” (Ziarul de Nord-Est). În prezent lucrează exclusiv pentru ziarele din capitală.

Kanizsai Zsigmond

Avocat. S-a născut în 1832. A fost profesor la gimnaziul reformat, apoi a trecut la avocatură. A fost și funcționar la oraș, în 1885 a devenit primar la Viile

Satu Mare. A decedat în 1899. A publicat o carte cu titlul Emlékek a múltból. Eredeti történelmi beszédek (Amintiri din trecut. Povestiri istorice originale), Satu Mare, 1863.

Katona Ádám

S-a născut în 1861 la Satu Mare, a fost rudă cu Katona József, autorul piesei istorice de mare renume Bánk bán. Încă în copilărie a publicat poezii în ziarul „Szatmár”. A publicat un volum de poezii în capitală în 1879. A murit de tuberculoză în 1879.

Kelemen Samu

Avocat, deputat, s-a născut în 1862. S-a stabilit la Satu Mare în 1886 și a devenit repede o notabilitate de seamă a orașului. A participat la înființarea și munca mai multor asociații. Și-a câștigat un renume pe plan național în calitate de apărător al lui Papp Béla. Pledoaria lui a apărut în colecția națională a pledoariilor. A câștigat postul de deputat în 1905. A scris multe articole în ziarele locale și centrale, atât cu caracter literar, cât și de specialitate.

Kende Mór

Judecător adjunct de plasă, s-a născut la Satu Mare în 1869. A fost un colaborator harnic al ziarelor „Szamos” și „Szatmár és Vidéke” între 1890-95. În prezent este judecător la Hódmezővásárhely.

Kerteszffy Gábor

Casierul orașului, născut în 1837. A scris multe articole valoroase în ziarele locale, mai publică și în prezent.

Dr. Keszler Ferencz

Prelat papal, mare praepostulus, născut în 1830. Din 1854 prefect al școlii de preoți, din 1861 profesor de teologie etc. A decedat în 1900. Cartea lui tipărită în limba latină: Memoria Servi Dei, Johannes Ham (Memoria slugii lui Dumnezeu, Hám János).

Kiss Áron

Episcop reformat pensionar. A iubit foarte mult protopopiatul de Satu Mare.

Kiss Gedeon

Căpitan-șef al orașului, născut în 1832. A avut diferite funcții în administrația orașului. A murit în 1898. A fost inițiatorul spațiilor verzi din oraș, inclusiv al Grădinii Kossuth (Romei). Din această cauză a fost numit și „colonelul copacilor”. În Grădina Kossuth i s-a ridicat o statuie, dezvelită în 1903.

Kiss János

Avocat la Satu Mare și deputat între 1869-1875. A fost redactorul săptămânalului „Szabad Magyarország” din Budapesta.

Klobusiczky Péter

Episcop de Satu Mare. S-a născut în 1752 și a fost numit episcop de Satu Mare în 1807. A cheltuit aproape 100.000 de coroane pentru institutul de preoți din Satu Mare (teologia). El a fost cel care l-a felicitat pe Papa Pius VII în numele corpului episcopal maghiar într-un frumos omagiu în limba latină după ce acesta s-a eliberat în 1814 din prizonieratul lui Napoleon I. El a cedat toate obiectele de aur și argint pe care le deținea, în favoarea împăratului Franz I când acesta se afla în război cu francezii, cu excepția unei singure linguri de argint, păstrată pentru oaspeții de excepție. În anii 1816 și 1817, cu ocazia foametei cauzate de secetă și a reversării Someșului, i-a aprovizionat pe cheltuiala proprie pe cei

care au venit în oraș, făcându-și datoriile atât de mari, încât a scăpat de ele doar atunci când a devenit arhiepiscop de Kalocsa. A fondat un internat pentru elevii gimnaziului catolic, a mărit salariul profesorilor, a donat obiecte de cult către bisericile mai sărace, a reamenajat catedrala și a procurat o orgă cu 20 de registre.

După ce a fost numit arhiepiscop de Kalocsa, și-a lăsat obiectele de cult de argint folosite de el Catedralei din Satu Mare. A decedat la Kalocsa, în vârstă de 92 de ani.

Kolozsvári Károly

Moșier, născut la Satu Mare în 1847. A făcut parte din primii ofițeri ai unităților de honvezi care au fost reînființate. A fost ofițer vama și a scris multe articole în ziarele din Debrecen și Satu Mare.

Komócsy Lajos

Ziarist, s-a născut în 1848 la Satu Mare. A fost funcționar la ministerul de finanțe, apoi și-a prărsit postul pentru a se dedica totalmente jurnalismului. A fost redactor la mai multe publicații din capitală până când a decedat în 1892.

Koós Gábor

Doctor în filosofie, profesor la academia de comerț, s-a născut la Satu Mare în 1850. A câștigat concursul ministerului agriculturii pentru specializarea în chimie. Guvernul l-a delegat în anul 1872 în Germania pentru studii. A lucrat la stația de cercetări agricole de la Mosonmagyaróvár în calitate de chimist. În anul 1879 a fost numit profesor de chimie la Academia comercială din Budapesta unde a predat chimia, știința mărfurilor și tehnologie, până la moartea care a survenit în 1905. A colaborat la multe reviste de specialitate.

Dintre opere amintim: Vegytan, közepantodai és magánhasználatra (Chimie pentru școli medii și pentru uz privat), 1876; A salycilsav tudományos tekinetben s alkalmazása a háztartásban, műiparban, testünk épentartása körül és a gyógyászatban (Acidul salicilic din punct de vedere științific și folosirea lui în gospodăria casnică, în industrie, pentru întreținerea corpului nostru și în medicină) 1877; Általános áruisme (Știința generală a mărfurilor), 1878; Kereskedelemről a kereskedőknek, szövetekről a nőknek (Despre comerț pentru comercianți și despre stofe pentru femei), 1896; A kávé történelmi, irodalmi, élettani s vegytani szempontból (Cafeaua din punct de vedere istoric, literar, fiziologic și chimic). A publicat și două volume de poezii.

Kótai Pál

Inginer constructor, s-a născut în 1868. Din 1907 a fost directorul școlii forestiere de stat din Satu Mare. A publicat nuvele și poezii lirice în „Szamos” și în alte ziare locale și din alte părți.

Kótai Lajos

Director de școală elementară și de școală industrială. S-a născut în 1846. Biserica reformată l-a angajat învățător de Satu Mare în 1870. A fost membru activ în viața culturală a orașului. A fost timp de 13 redactor al ziarului „Szamos”. *Cărți individuale:* Magyarország földrajza (Geografia Ungariei), a fost redată de 7 ori; Magyarország története (Istoria Ungariei), 2 ediții; Általános földrajz (Geografie generală), 5 ediții; Magyar nyelvtan (Gramatică maghiară), 4 ediții; Természetrajz (Știința naturii), 13 ediții. A mai scris câte o carte de matematică și de rugăciuni, și a publicat și 2 volume de poezii.

Kovács Florián

Episcop de Satu Mare, născut în 1754. În 1804 a fost numit canonic de Satu Mare și primul mare praepostitus, apoi episcop în 1821. A fost un om erudit, cu calități excelente de orator și de jurist, însă din cauza afecțiunilor grave la picior și-a îndeplinit cu greu sarcinile de conducător al diecezei. A decedat în 1825.

Kovács Imre

Doctor în medicină, născut la Satu Mare în 1845. Chirurg și medic legist în capitală. A scris multe articole în revistele de specialitate.

Lucrări individuale: Az astrachani pestis (Ciuma de la Astrahan), 1879; Közegészségünk állapota (Starea sănătății publice de la noi), 1885; A magyar kincstár fürdői és ásványvizei (Băile și apele minerale ale trezoriei maghiare). Mai are multe lucrări pregătite pentru tipar.

Kovács István

Profesor al gimnaziului reformat din Satu Mare din 1863, s-a născut în 1813. Mai înainte a ocupat diferite funcții în rețeaua școlară reformată a orașului. A decedat în 1886. *Cartea individuală:* A szatmári ref. iskola története (Istoria școlii reformate din Satu Mare), 1880.

Kovács Leó

Colonel de honvezi, pensionar, născut în 1834. În cursul vieții sale plină de evenimente care sunt demne de un roman, a participat la lupta de libertate din 1848, după care a fost luat prizonier și apoi înrolat în regimentul de infanterie 26. După doi ani, a fost avansat în gradul de locotenent și a participat la campania din Italia, în 1859 fiind comandantul fortificației Porto Lignano. După terminarea acestei campanii a demisionat și s-a alăturat trupelor generalului Losenz care s-au alăturat la rândul lor trupelor lui Garibaldi, apoi a devenit ofițer sub comanda lui Vetter Antal, comandantul șef al Legiunii maghiare. În această calitate el a participat la mai multe misiuni periculoase. Elliot, ambasadorul extraordinar englez, l-a rugat să ducă un document foarte important la guvernul englez de la Korfu.

În 1864 contele Csáky Tivadar l-a chemat la Geneva, de unde el a adus o scrisoare secretă la Budapesta (în interiorul pantofului) la contele Keglevich Béla, președintele consiliului secret. Contele Pálffy, guvernatorul vremii l-a supravegheat sever și l-a internat la Sátorajúthely. În 1865, consiliul secret l-a trimis în Ardeal, apoi în comitatul Zemplén să recruteze trupe. Mai târziu el a fost trimis la Galați la generalii Türr și Éber. A fost emis împotriva lui un ordin general de arestare cu mențiunea că cel care îl prinde, îl poate împușca pe loc. Mai târziu el a reușit să vină acasă, și în anul 1869, la îndemnul contelui Adrássy Gyula s-a înrolat în rândurile honvezilor și a devenit căpitan la batalionul de Satu Mare. A ieșit la pensie în calitate de comandant de regiment și a decedat la Satu Mare în 1908.

A fost un mare fan al muzicii, fiind un pianist talentat foarte cunoscut. A fost prieten cu Franz Liszt și l-a încurajat acestuia și-a publicat compozițiile muzicale la Budapesta. A fost un colaborator permanent al ziarelor locale din Satu Mare și o figură de excepție a societății orașului.

Veres Istvan
Adriana Zaharia

Informația Zilei

ISSN 1222-4715

Director general - D. Păcuraru

Director editor: Ilie Sălceanu

Redactor șef

suplimente - Adriana Zaharia
(Informația Zilei de Duminică
și Sănătate și Frumusețe,
Informația TV)

Redacția Satu Mare:

str. Mircea cel Bătrân nr. 15

Satu Mare, cod 440012

Telefon: 0261-767300

e-mail: redactiasm@informatia-zilei.ro

www.informatia-zilei.ro

Portretul făcut de Nicolae Iorga conduce la concluzia că sufletele mari trăiesc în trupuri mici, firave, că Prima Doamnă a Principatelor Unite, Elena Cuza a fost o femeie emblematică a familiei și a țării sale. A trăit în umbra domnitorului dar a vegheat ca o făclie asupra realizării statului român modern.

ISTORIE

Elena Cuza, marea doamnă a Unirii din 24 Ianuarie 1859

Elena Cuza, pe numele ei de fată Elena Rosetti-Solescu, era fiica cea mare a postelnicului Iordache Rosetti și a Catincăi Rosetti, născută Sturdza. S-a născut la 17 iunie 1825 în ținutul Vasluiului, înrudindu-se cu neamul Sturdzeștilor, al Cantacuzinilor.

Judecând după portretul oficial realizat de sătmăreanul Carol Popp de Szathmáry, când avea 38 ani, Elena Cuza putea fi socotită o femeie mică și subțire, cu o expresie severă, cu ochi negri și duși în fundul capului, foarte timidă, lipsită de farmec. O ființă fragilă și puternică în același timp, care a lăsat în urmă o frumoasă lecție despre demnitate, generozitate și compasiune. Și-a asumat un rol exemplar pe care l-a onorat cu pricepere și dăruire.

Iubire neîmpărtășită

Cu educație aleasă, caracteristică epocii, vorbitoare de limba germană și franceză, tână timidă s-a îndrăgostit de chipeșul Alexandru, care însă nu i-a împărtășit prea mult dragostea. El era „un bărbat frumos, de statură mijlocie, cu trăsături regulate, ochi căprui și păr castaniu buclat, dar și expansiv, petrecăreț și mereu nestatornic în sentimentele sale”.

Cei doi s-au căsătorit în 30 aprilie 1844, când ea avea 18 ani (împlinea 19 peste aproape două luni) și el 24. Iubirea ei pentru el nu a fost însă suficientă pentru a avea fericirea visată.

Dacă pe atunci ar fi existat cabinete de consultanță maritală, probabil că ar fi fost sfătuiți să nu o facă. El era o fire extrovertită, impulsivă, care se simțea bine printre oameni, foarte galant cu femeile, ea era o introvertită, cu o multime de inhibiții inoculate de o mamă dominatoare.

Nevoită să facă față infidelităților soțului, a reușit să-și ascundă cu discreție durerea - și să nu uite devisa familiei Rosetti: „în senin, ca și în negură, să rămân teafără” - pe care o mărturisise din când în când numai mamei sale, care i-a fost sprijin întreaga viață și căreia îi scria îndurerată: „...dacă ai ști cât este de dureros să te vezi uitată de acei pe care îi iubești chiar mai mult decât pe tine însuși”. La început lipsită de experiență, complet nepregătită pentru noua situație îi scria mamei sale: „Măine voi merge la o recepție și mărturisesc starea de confuzie. Am trăit întotdeauna departe de societate și nu cunosc nici eticheta, nici obligațiile pe care trebuie să mi le asum. Sper în generozitatea compatrioților mei, care mi vor ierta naivitatea și simplitatea”. Încet își învinge timiditatea, devine mai cochetă, mai feminină și tot mai conștientă de însușirile personalității sale, strălucește la recepții, baluri, prin felul cum își purta, mândră, capul și cum se îmbrăca în rochii comandate la Paris.

Suflet caritabil

Cu ținuta dreaptă, cu părul negru pieptănat în două părți, în rochii dantelate, cu camelii albe în păr, Elena se străduia din răpuzeri să se ridice la nivelul așteptărilor și al îndatoririlor sociale ce îi reveneau ca prima doamnă a Țării. Lua parte la ceremoniile de la palat, prezida dineuri, organiza baluri și spectacole de teatru. Dar... într-una din sălile palatului, prietenii o găseau des-

Elena și Alexandru s-au căsătorit în 30 aprilie 1844, când ea avea 18 ani (împlinea 19 peste aproape două luni) și el 24

eroi croind haine pentru săraci.

Odată cu alegerea lui Cuza ca domnitor, în 1859, noul său statut îi oferă prilejul de a se implica în ajutorarea celor aflați în dificultate.

Atenția ei s-a îndreptat mai ales asupra orfanilor. A creat azilul care îi poartă numele, instalat la Cotroceni, în 1862, pentru a cărui construire Elena Cuza a donat „suma de 1.000 de galbeni din caseta sa particulară”. Evenimentul a fost consemnat prin baterea, la Paris, a unei serii de medalii comemorative din bronz, cu diametru de 51 mm, aurite sau argintate din care se mai păstrează puține exemplare în prezent.

În cadrul ceremoniei, la temelie clădirii, s-a pus o casetă de aramă care conținea o medalie comemorativă, monede aflate în circulație și actul de fondare a Azilului Elena Doamna. Cu acest prilej a fost lansată o subscripție publică deoarece costurile ridicării așezământului caritabil erau semnificative. Elena Cuza a donat 32.000 lei și s-a implicat activ în strângerea fondurilor necesare, inclusiv prin organizarea unor tombole cu lucruri oferite de doamnele din înalta societate. Rezultatele acestor acțiuni au fost remarcabile, sub îndrumarea sa s-a strâns suma de 378.824 lei care acoperea cheltuielile pentru aripa dreaptă a clădirii Azilului. Sub patronajul Elenei Cuza, așezământul a început să funcționeze în anul 1863, însă lucrările au continuat, ulterior fiind adăugată și o biserică. Clădirea Azilului Elena Doamna, printre cele mai moderne construcții din țară, avea patru niveluri și încălzire centrală. Spațiile cuprindeau dormitoare, bucătărie, sală de mese, băi, locuințe pentru personal, o infirmerie, farmacie și școală pentru 120 de elevi interni și 60 externi.

A întemeiat muzee și a ctitorit monumente publice

S-a preocupat și de educația femeilor, de problemele bătrânilor, de îmbunătățirea condițiilor din spitale, a întemeiat muzee și a ctitorit monumente

publice. Alecsandri îi va dedica „Măriei Sale Doamnei” volumul de poezii populare, ca un semn al legăturii dintre sufletul ei și al poporului român. Deja, în cercurile înalte, era numită „minunata principesă”. A sprijinit inițiativa ridicării unui bust al lui Alexandru Ioan Cuza la Mărășești.

A colaborat cu generalul Ion Emanuel Florescu, creatorul noii armate românești - un prieten de o viață - pentru a crea spitale militare mai eficiente. Odată, Cuza i-a spus radicalului C.A. Rosetti: „am aici la Palat o doamnă care este și mai roșie ca tine”.

Datorită muncii desfășurate pe acest tărâm, românii au dezvoltat un sentiment foarte sincer față de această prințesă modestă, ajungând cu timpul să o venereze ca pe o sfință. Elena s-a străduit din răpuzeri să se ridice la nivelul așteptărilor și al îndatoririlor sociale ce îi reveneau ca primă doamnă a țării. Alături de soțul ei, primea persoane importante în audiențe particulare la Palat, ba chiar le-a numit pe Zulnia Sturdza și alte 12 reprezentante ale înaltei societăți ca doamne de onoare. Toți, ea a rămas o conservatoare, care socotea că încă nu sosise momentul ca femeile să ia parte activă la viața politică. Și-a asumat un rol exemplar pe care l-a onorat cu pricepere și dăruire, bucurându-se de prietenii adevărați ca Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri. S-a bucurat, și de simpatia împăratului Napoleon III, a împărătesei Eugenia, a prietenilor apropiați ai soțului ei, a lui Carol I, Ferdinand și a Mariei.

În vârtejul tumultuoaselor evenimente politice și sociale ale anului 1848, Elena găsește puterea și curajul de a pregăti evadarea lui Alexandru Ioan Cuza. După alegerea lui Cuza ca domn, în 1859 și până la sfârșitul vieții, deși fără a avea o căsnicie fericită, Elena Cuza a așezat un comportament public ireproșabil. A contribuit la opera reformatoare a Domnului Unirii, fiind cea care l-a inspirat în privința legii instrucțiunii publice. De asemenea, s-a aplecat cu deosebită înțelegere asupra situației precare a țărănimii, fiind o

sustinatoare energetică a înfăptuirii reformei agrare.

Este și o mamă devotată, prin adoptarea celor doi copii ai lui Cuza, născuți de mereu intriganta Maria Obrenovici. Se ocupă îndeaproape de instrucția lor: „Sunt fericirea mea și speranța mea în viitor”. Dar nu a fost să fie așa. Afalți la Paris, își risipesc banii și viața în jocuri de noroc. Dimitrie, care moștenise vicilele tatălui său va sfârși prin a se sinucide, la reședinta de vară a domnitorului Cuza, în toamna anului 1888, iar Alexandru se va întoarce bolnav în țară, pentru a pune stăpânire pe palatul de la Ruginoasa, locul ei preferat de odihnă. Toată averea o moștenește, prin voința testamentară a lui Alexandru, mort de tânăr, soția acestuia, Maria Moruzi, care nu-i mai dă voie să locuiască la palat.

Conștientă de importanța implicării femeilor în viața socială, ea le-a scris doamnelor să nu uite să-și arate generozitatea: „La toate națiile oamenii sunt aceea ce femeile au voit să fie. Ele sunt mume și soațe. Națiile cu mari virtuți, pe care le admiră istoria, sunt fapta femeilor ce se află la înălțimea marii lor misiuni pe pământ. Nația română, ea însăși, este supusă acestei voințe divine. Ea va fi, în viitor, ceea ce femeile române vor voi să fie, să nu ne îndoim”.

Viața sentimentală tumultuoasă a lui Cuza a creat deseori momente de criză, marcate de mai scurte sau mai lungi perioade de despărțire, când Elena pleca în străinătate, mai ales la Paris. Ea și-a ascuns cu demnitate suferința, chiar și atunci când problemele personale au devenit publice. Cei mai fericți ani au fost cei din timpul exilului, când și-a urmat și îngrijit soțul veghindu-l până în ultimele clipe ale vieții. În final a reușit să câștige respectul lui Cuza, prin loialitate, dragoste și dăruirea ei completă. Elena i-a purtat lui Cuza aceeași dragoste și după moarte.

Ultimii ani de viață îi petrece într-o casă modestă din Piatra-Neamț

După moartea lui Cuza la 15 mai 1873, Elena s-a întors în țară. Ultimii ani de viață îi petrece într-o casă modestă din Piatra-Neamț, dăruită de înstărita Henrieta Bacalu. Din tot ce a avut păstrează, cu sfințenie, doar un medalion bătut în pietre scumpe, care încadra chipul lui Alexandru Ioan Cuza. Duce un trai auster, continuând actele de caritate. În fiecare sâmbătă împărțea bani săracilor care se strâneau în fața casei. Din venitul anual de 120.000 lei oprea pentru cheltuielile curente și pentru sprijinirea săracilor suma de 20.000 lei, restul era împărțit ca donații între Spitalul din Piatra-Neamț, Băile Populare și Spitalul „Caritatea” din Iași. Această doamnă deosebită a murit la puțin timp după aniversarea unei jumătăți de veac de la Unirea Principatelor, la 2 aprilie 1909. A fost înmormântată la Solești, alături de părinții săi.

La 24 ianuarie 1909, la 50 de ani de la Unire îi primise la căsuța sa din Piatra-Neamț pe studenții aduși de profesorul Nicolae Iorga. La cei 83 de ani a răspuns cu emoții omagiilor sosite din toate colțurile țării, cărora le-a mulțumit „în numele lui Alexandru Ioan Cuza”. „Am supraviețuit tuturor”, își spune ea cu mândrie. Într-adevar, Elena Doamna, bătrână în negru, supraviețuise tuturor celor care îi marcase viața în vreun fel.

În urma morții sale din 2 aprilie 1909, Mitropolitul Moldovei a trimis ordine ca pe tot întinsul Moldovei să se tragă clopotele bisericilor și mănăstirilor, „pentru ca răul, pădurea și muntele să afle că a murit Doamna Elena Cuza”.

A fost înmormântată, conform propriei dorințe ferm exprimate, la conacul de la Solești - Vaslui, al familiei sale Rosetti, fără funeralii naționale (la care avea dreptul prin lege!), fără persoane și discursuri oficiale, transportată cu carul cu boi, slujită de un singur preot, condusă pe ultimul drum de țărani moșiei, cu lacrimile recunoștinței în ochi.

Nicolae Iorga scria „A murit la Piatra - Neamț femeia ideal de bună și de modestă care a fost Măria Sa Doamna Elena, tovarăsa lui Vodă Cuza, o femeie emblematică a familiei și a țării sale”.

În încheiere, portretul făcut de Nicolae Iorga conduce la concluzia că sufletele mari trăiesc în trupuri mici, firave, că Prima Doamnă a Principatelor Unite, Elena Cuza a fost o femeie emblematică a familiei și a țării sale. A trăit în umbra domnitorului dar a vegheat ca o făclie asupra realizării statului român modern.

Prof. Mihaela Sălceanu,
Muzeul Județean Satu Mare

Bibliografie selectivă:

Borș Lucia, Doamna Elena Cuza, ediția a III-a, București, 1940,
Giurescu Constantin C., Viața și opera lui Cuza Vodă, Editura Științifică, București, 1970
Istoria României în date, coordonare: Dinu C. Giurescu, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Enciclopedică, București, 2007;
Iorga Nicolae, „Doamna Elena Cuza”, în vol. Oameni cari au fost, I, București, 2009
Elena Cuza, în Wikipedia, preluare fotografică.

TRADIȚII

Portul săsesc este somptuos și bogat în cromatică. Acest caracter al portului este determinat de contactul cu orașul, de situația economică a populației, de materiile prime întrebuințate la confecționarea lui, de produsele fabricate, adaptate la trebuințele practice și la gustul țaranului și de piesele provenite din rândul naționalităților conlocuitoare.

Un loc aparte în cadrul portului popular îl reprezintă bijuteriile

În ediția de săptămâna trecută v-am prezentat câteva aspecte legate de portul popular al sașilor transilvăneni. Articolul de astăzi face referire la bijuteriile portului popular. Cele mai interesante piese: paftaua purtată pe piept (Hef-tel), cordonul (Spangergurtel) și acele pentru prins vâlul (Bockel-nadeln) au ajuns la țară mai cu seamă după dispariția portului național orășenesc, pe la finele secolului al XVIII-lea, menținându-se în portul țărănesc din generație în generație, până în ziua de azi.

Paftaua, rotundă și mare, este cea mai veche piesă de podoabă săsească. Ea se poate urmări în timp de la fibula germanică rotundă din secolul al XI-lea, plâsmuită în formă de zone concentrice și care poate fi socotită ca predecesoarea paftalei transilvănene. Paftaua este lucrată din argintul aurit, ornamentală cu cristale de sticlă și cu peruzele sau cu perle veritabile și se poartă pe piept, atârând de o panglică prinsă în jurul gâtului.

Cordonul lucrat manual este și el o piesă de podoabă

Cordonul lucrat dintr-o fâșie lată de catifea roșie sau neagră, cu galoane de argint sau de aur, cusute pe deasupra, este și el o piesă de podoabă. Din distanță în distanță sunt prinse reliefuri de argint aurit, împodobite cu cristale de sticlă, perle, peruzele. Capetele cordonului sunt prevăzute cu cheutori, așa numitele Vorgeschmeide sau Senkel, lucrate sau turnate și apoi cizelate în stilul Renașterii sau barocului.

Tot de podoabele portului țărănesc mai țin și acele montate cu pietre colorate ce servesc la fixarea cărpei pe cap (Bockelnadeln). În mod obișnuit pentru fixarea cărpei se întrebuințează două perechi de ace mai mari și o pereche mai mici. Uneori, acele în număr mai mare se prind în jurul capului, formând o coroană.

Portul săsesc este somptuos și bogat în cromatică. Acest caracter al portului este determinat de contactul cu orașul, de situația economică a populației, de materiile prime întrebuințate la confecționarea lui, de produsele fabricate, adaptate la trebuințele practice și la gustul țaranului și de piesele provenite din rândul naționalităților conlocuitoare. Pentru a fi mai clar și concis vom renunța la descrierea multiplelor varietăți de port care depind de vârstă, anotimpuri, ocazii și ceremonii tradiționale pentru a avea o privire generală asupra portului de sărbătoare al țaranilor sași, pe cele mai principale grupe de dezvoltare locală.

În zona Sibiului s-a păstrat cel mai autentic port străvechi

Unele diferențieri în dezvoltarea portului săsesc pot fi stabilite, mai cu seamă în așa numita "provincie a Sibiului" cu depășiri în regiunile învecinate și între celelalte două ăzări, din raionul Bistriței și cel al Țării Bârsei.

Provincia Sibiului (das "Alte Land") a păstrat cel mai autentic vechile forme

Mire în costum tradițional cu cămașă de mire, pieptar și manta din postav alb cu mâneci lungi care nu se îmbracă. Zona Sibiului

Mireasă din comuna Gârbova, raionul Sebeș, cu podoabă specifică. Peste cilindrul de catifea se prinde o cunună de flori artificiale

Săsoaice îmbrădobite cu vâluri în formă de coif purtând pieptare brodate - zona Bistrița

și piese de îmbrăcăminte ale portului străvechi. Portul de sărbătoare al femeilor se distinge printr-o mare varietate de podoabe de cap. Femeile au purtat și poartă încă destul de des vâluri. Forma de îmbrădobire (Bocklung) diferă de la o localitate la alta.

Peste părul împletit în cozi se aplică un suport de postav Quetsche, iar pe deasupra se trage o scufiță filată care se leagă la spate. Panglici colorate suprapuse deasupra se trage o scufiță filată care se leagă la spate. Panglici co-

lorate suprapuse deasupra frunții și peste creștet acoperă scufița încrucindu-se la ceafă, iar capetele atârnă pe spate până la poale. Peste toate acestea se așază un vâl care înfășoară tot capul. Fața este lăsată descoperită, iar peste umărul drept atârnă un capăt împodobit. Cea mai veche formă s-a păstrat în comuna Viscri lângă Rupea și este foarte asemănătoare cu cea flamandă din secolul al XV-lea. Vâlul făcut dintr-o stofă subțire de culoare albă, se scrobește puțin. Pe marginea lui, de o parte

și de alta, se țes fâșii roșii și albastre, care dau un efect cromatic foarte plăcut.

O altă îmbrădobire a capului, mai veche, de formă înaltă, purtată până în preajma ultimului război mondial în comuna Dumitra, raionul Bistrița, singura comună săsească din Transilvania în care a existat acest obicei, s-a dezvoltat sub influența portului național săsesc din orașul Bistrița, cum ne arată o acuarelă din secolul al XVII-lea ce reprezintă o orășeancă din Bistrița. În

unele comune există particularități în ceea ce privește îmbrădobirea. În comuna Slimnic, raionul Sibiu, ca și în comuna Dealul Frumos, raionul Agnita, se așază un vâl subțire, formând pe cap o coroană dantelată, împrejmuită de o coroană de ace multicolore. Panglici late și înflorate cad în două șiruri pe spate. În alte sate din raionul Sibiu, se obișnuiește o broboadă de culoare verde sau galbenă cu flori mari și franjuri, cunoscută sub denumirea de "barba caprei" (Ziegenbart), pe care o poartă miresele la cumpărături în oraș și la cununia civilă.

Fetele folosesc după confirmare, ca podoabă a capului, așa - numitul Borten, un cilindru înalt de catifea neagră căptușit în interior cu stofă sau mătase colorată. În partea din spate sunt prinse cu ace nilte panglici multicolore (negre în timpul doliului) care atârnă până la glezne. O altă panglică multicoloră se înfășoară în jurul capului, pe sub cilindru, iar capetele atârnă pe spate, sau pe piept. În părul împletit în cozi ce cad pe spate, se leagă panglici în funde mari. În comuna Gușterița, raionul Sibiu, cilindrul este mai scund, uneori brodat cu fir de aur în modele de forma unui cercel. Fetele din Gușterița își leagă iarna, până la Rusalii, în locul cilindrului o cărpă albă fină ale cărei margini sunt brodate cu arnici negru și cu fir în motivul cercelului.

Odată cu cilindrul, fetele poartă în timpul verii, pe spate și pe umeri, un fel de șal, o fâșie de pânză încrețită, de înălțimea unui lat de palmă și împodobită. La Gârbova, fetele împodobesc șalul cu perle colorate și cu o broderie bogată. În comuna Viscri, fetele își pun acest șal sau ștergar pe spate și umeri în toată lățimea, tocmai pentru a aminti vechiul scop al întrebuințării sale ca "cărpă de ploaie". Capetele acestui șal se termină cu o garnitură lată de culoare neagră sau albastră, împodobită cu motive de flori și stele, țesute sau brodate.

Mireasa poartă pe cap un cilindru de catifea împodobit cu flori artificiale

În unele locuri, mireasa își prinde la cilindrul de catifea o cunună de flori artificiale, care, în comuna Zagăr, raionul Sighișoara, are formă de stea. Fetele neconfirmate din Gârbova își leagă în zilele de sărbătoare în jurul capului o cărpă albă de bumbac, brodată în cele patru capete cu o broderie deasă de flori și lujere, iar numele posesoarei, cusut cu arnici negru.

Fetele poartă în zilele de lucru pe creștet o panglică multicoloră prinsă în spate, sub cozi. Fetele au o scufiță de stofă înflorată, croită din trei bucăți. Cusăturile sunt acoperite cu panglici încrețite de culoare roșie sau roz, iar în timpul doliului de culoare neagră. Pe creștet, pornind de la o ureche la alta, trece o panglică simplă, de aceeași culoare, legată în fundă deasupra capului. Băieții sub trei ani poartă o scufiță din stofă colorată, croită din cinci părți, muchia cusăturilor fiind tivită cu panglici colorate.

Bibliografie:

Iulius Bielz, *Portul popular al sașilor din Transilvania*, București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956.

“Cel mai mult îmi place să pozez, nu contează ce, contează doar că trebuie să fotografiez și asta e suficient. Dar totuși oamenii mă atrag cel mult..”

INTERVIU

Remus Țiplea: “Consider că cel mai dificil de pozat e simplitatea, banalul”

A surprinde cu ajutorul unui aparat foto o clipă nu e puțin lucru. Cu siguranță sunt mulți și cei care cred că nu e nici ceva ușor să faci fotografii care să ajungă departe, peste mări și țări, să fie premiate, să apară pe coperta unor reviste celebre. Până la urmă, cum vede răsplata muncii sale un fotograf? Cum e el răsplătit?

Despre fotografie, despre pasiunea de a face poze, povestim cu unul dintre cei mai buni fotografi din România, cel care pe parcursul anului 2019 a fost și unul din cei mai publicați fotojurnaliști din Revista National Geographic România. Remus Țiplea este și primul fotograf român publicat în Revista National Geographic US.

- Ești cunoscut în țară și în străinătate pentru talentul în arta fotografică. Înainte de toate, Remus, ești un om. Vreau pentru început să ne spui cine e Remus Țiplea?

- Sunt oșan get-beget, atât în cuget, cât și în simțiri. M-am născut și am trăit până acum în Țara Oașului. Sunt căsătorit cu Teodora, pot să spun că am o familie super mișto și un băiat pe nume Vlad, care e deja mai mare ca mine și care e super pasionat de grafică. Am convingerea că fiul meu va reuși să mă întrecă și la realizări.

- Vreau să mergem acum în copilăria ta. Înainte de a ajunge la proiectele inițiate de tine în anii 2000, să descop

perim copilul și a sa copilărie. Dacă ai putea să te reîntorci în timp, ce ai surprinde cu aparatul foto Remus, din tot ceea ce a însemnat copilăria ta?

- Când eram copil, am nimerit la Casa pionierilor, cum îi spunea pe atunci, la un curs de fotografie ținut de Ioniță G. Andron. Ghinionul meu a fost că am intrat noi, acei câțiva copii care eram, în camera obscură, la dezvoltat. Mărturisesc că acea etapă nu mi-a plăcut și a fost atunci motivul principal pentru care nu m-am mai dus la cursul de fotografie. Regret și-n ziua de azi că atunci, când eram copil, nu m-a prins microbul să pot studia fotografia mai profund, și-au fost nevoie iată de 25 de ani ca să mă prindă. De multe ori când închid ochii, revăd situațiile pe care le-aș fi putut fotografia pe vremea comunismului. Revăd coloanele de muncitori îmbrăcați în gărzi patriotice trecând pe lângă casa mea și mergând în câmp la exerciții de tragere. Revăd și cozile de la buteliile de aragaz, cozile de la aprozarul unde se vindeau roșii, careul de dimineață cu toți copiii îmbrăcați în pionieri, nunțile făcute în corturile din mijlocul străzilor, ciuperca de danț de pe malul Turului... Regret enorm acești 25 de ani în care nu am fotografiat...

- Pasiunea pentru fotografie. Cum ți-ai dat seama că îți place să faci poze și ce a însemnat trecerea de la poza de amator la cea de profesionist?

- Odată cu nașterea lui Vlad, fiul meu, mi s-a dezvoltat și pasiunea pentru

fotografie. Îl pozam de zeci de ori în fiecare zi cu un telefon cu o cameră de 1,3 megapixeli. El a crescut și odată cu el creștea și fotograful din mine. Mi-am luat desigur un aparat bun și așa am început urcușul. Eu mă consider tot un amator în fotografie, profesioniștii sunt cei care trăiesc din această profesie.

- Care au fost până în prezent cele mai mari proiecte ale tale?

- Primul proiect pe care l-am terminat a fost legat de viața religioasă a șase confesiuni din Țara Oașului și împrejurimi. A însemnat o documentare ce s-a întins pe o perioadă de opt ani, timp în care am aflat tot ceea ce e mai important în viața acestor comunități religioase. Proiectul l-am finalizat printr-un album de fotografie intitulat “Dumnezeul Meu”, textele aparținându-i Mihaelei Grigorean. Aș dori să menționez că proiectul a fost susținut de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Satu Mare, condus de Robert Laszlo, iar lansarea albumului a avut loc la ICR Berlin. O părticică a acestui mare proiect a fost și albumul etnografic “Din Oaș în Paști”, în care este vorba despre sărbătorile pascale. Acesta a fost lansat în anul 2017 în Londra. Un alt mare proiect la care am lucrat foarte mulți ani este legat de nunta tradițională, de nunta în Țara Oașului. Am intrat pe ultima sută de metri în acest proiect, pot spune că sunt în faza foarte avansată de finalizare. Proiectul îl termin tot printr-un album de fotografie, intitulat

“Nunta Nunții”, pe care îl voi lansa în 19 martie anul acesta în cadrul unei expoziții de fotografie la Muzeul Țăranului Român din București. Tot în această iarnă o să vadă lumina tiparului un album de fotografie care surprinde în toate detaliile și în cele mai mici detalii iarna în Țara Oașului.

- Alte proiecte în lucru?

- Încă mai am ceva de lucru la un proiect care îmi place foarte mult și la care am și muncit foarte mult. Se numește “Ciurdarii Satului”. În el am documentat viața oamenilor angajați de săteni să aibă grijă de vacile și bivoliile comunității. Cu o serie din acest proiect am fost nominalizat în finală la unul dintre cele mai mari concursuri de fotografie din lume, Sony Awards. Seria a făcut parte dintr-o expoziție itinerantă și a fost expusă în marile capitale ale lumii. Tot în 2020 mi-aș dori să finalizez și proiectul despre Iuhași, despre proprietarii de oi, despre modul oșenilor de a conviețui cu aceste animale. Tot la suflet, ca toate proiectele mele, sunt cele de fotografie macro și amintesc aici fotografiile despre libelule, mai exact proiectul “Bulbucății”, proiect cu care am ajuns să fiu primul român publicat în revista National Geographic SUA, revistă care apare din anul 1888, de 132 de ani încoace. Mă bucur că sunt eu cel care am spart gheața. Articolul despre bulbucăți a fost apoi preluat de încă 30 de sucursale naționale din toată lumea.

Mai am câteva proiecte mai mici, dar deocamdată trebuie să treacă o vre

me să se sedimenteze ideile și să mi se limpezească și conținutul lor pentru a putea fi publicate.

- În primele rânduri ale interviului, chiar la prezentare, vorbeam despre satisfacții, despre recunoașterea muncii...

- Satisfacțiile sunt mari, de la invitațiile la expoziții, simpozioane, publicarea fotografiilor mele în marile reviste, mesaje de felicitare primite de la oameni din toate colțurile lumii. Sunt multe, mari și suficiente ca atunci când nu mă vede nimeni și le citesc, să scap niște lacrimi de bucurie.

- Remus, ce îți place ție cel mai mult să fotografiezi?

- Cel mai mult îmi place să pozez, nu contează ce, contează doar că trebuie să fotografiez și asta e suficient. Dar totuși oamenii mă atrag cel mult, da, cel mai mult îmi place să pozez oamenii, nu contează în ce proiect, nu contează când și nici unde, e important doar să fie.

- Despre ce ai putea tu spune că e cel mai dificil de surprins în imagini?

- Consider că e cel mai dificil de pozat simplitatea. Banalul. Asta e cel mai greu de fotografiat. Știi cum se spune: “e tare greu să faci din rahat bici”.

- Fotografia e parte din viața ta. Cum o privești? E meserie, e pasiune?

- Aș vrea să fie o meserie, dar din păcate e doar o pasiune care arde și mistuie totul în calea ei.

A consemnat Ioana Vladimirescu

“Cerul îngroapă stele ce-i scapă. Clopotul vechi din Moldova lui Ștefan cu cel din Țara Românească bate ruga de sară, rostește cuvântul UNIRE fără încetare. Numele lui Cuza și ROMÂNIA rostește ca o mângâiere străbună; Ardealul așteaptă și el clipa supremă.”

Livia Mărcan

O iarnă deocamdată

Cerul îngroapă stele ce-i scapă. Clopotul vechi din Moldova lui Ștefan cu cel din Țara Românească bate ruga de sară, rostește cuvântul UNIRE fără încetare. Numele lui Cuza și ROMÂNIA rostește ca o mângâiere străbună; Ardealul așteaptă și el clipa supremă.

Luna-i toată numai o gheară. Noaptea se zbate și-o împresoară. Cerul s-a închis și e de nedeschis. Mai plouă, mai soare mai toamnă, mai iarnă-o vreme total neserioasă. Cui îi pasă?

Tunetele se spânzură de porțile caselor. Zile lăncede, zile de ceasuri asemenea toate. Mai râdem, mai plângem, mai facem economie la gaze. Coboară pe nesimțite zăpada printre icoane; toate-au rămas de acum pustii și goale... Ultimul vis calea-și coboară, dreaptă, ușoară. Peste ziduri albe mai trec încă frunze uscate. Cântec de dor s-aprind-n nesfârșita depărtare. O mlaștină închide ochiul sub o sprânceană de soare. Împleticitele iazuri sfârșesc oboosite-n râpele. În mărăcini, iepurii-și

lungesc urechile cu teamă. Sfințirea-ar trebui să coboare-ncet în alb. Lumina bate în ochi din ce în ce mai străvezie. Ca un semn de înțelegere bubuie pușca vânătorului; iarba se desparte grăbită-n bătaia vântului.

De vale, între cimitir și marginea de sat, stă un bordei pe-o rămă îndesat. Noaptea e jilavă, jerpelită. Luând noaptea-n cap, gata de drum, cu-o sfântă înjurătură, moșul alb mai mână oile satului în turmă. Nu pe drumul de toți știut, ci pe miriștile țepoase, în care trăiesc din toamnă prepelițele grase; pe tarlalele unde cioturi de coceni stau încă țepoși.

Fluieru-i tremură, doina-i se curmă. Din mers satul a rămas hăt în depărtare. Printre salcâmii cenușii mai apuci să vezi o bisericuță mică, țuguiață. Pe cerul dimineții s-adună cirezi de nori aducători de fulgi.

Oi cu capul rezemat de alte oi. Grăbită turma din mers s-adună. Ploaia rece țese argint și mătase. Fulgii sau ploaia (?) răpăie prin gropile murdare,

pătrunde prin sacul ce-i ține ciobanului de haină. Opincile-i rămân împotmolite. Cerul latră, oile se opintesc năucite. Bătrânul, tușind spart, coboară încet în bordei. Desprinde de pe opinci două felii mari de noroi. De câte ori aude vântul și ploaia se-nchină și cere îndurare.

Dimineața rece se-ntoarce în pace. Moșul ar fi răvniț să dezlege taina slovelor de aur pe rotunda carte a cerurilor. Ar vrea să cadă la învoială cu Domnul și să-l întrebe: „Ce-mi ceri să ciobănesc până la primăvară stelele, ca pe o turmă de miei?”

O stea rătăcită scânteie-n bordei, mică cât un bob de miei. Cum n-a primit nici un răspuns s-a tot uitat în slăvi până hăt-târziu... Apoi, ca orice tată, și-a adus aminte că a avut cândva un fiu, plecat de-acum la muncă, în străinătate. Pe iarba, pe pustie, scrie numele lui. Zile de așteptare le socoate și le pierde. Se roagă pentru el și bate semnul crucii.

Toate gândurile i se topesc într-un

imens. De frig a început să-i amortească dreapta. I se părea că cea mai mică dintre stele cântă și, cum nimeni nu venea să o culeagă, era tristă. A coborât zăpada de prin icoane, toate i se par de-acu pustii și goale. Undeva, mai sus, cântecul văratic al ciocârliei. Inima lui moare și-nvie. Aleargă de-a lungul peisajului, printre crengile de fum și roade ale vântului. Picioarele-i sunt de piatră în ciorapi de nisip. Vremea-i urâtă. Doarme. Visează că suspinele-i mărunțesc noaptea. Lungă-i noaptea, încremenită, frântă. O femeie cu inima palidă adună noaptea în veșminte.

Ea, iubita de altădată, stă cu picioarele pe pleoapele lui; și părul ei este în părul lui; ea are forma mâinilor lui, are culoarea ochilor lui, zâmbete zugrăvite de alinări, ea se cufundă în umbra lui. Privirea ei preschimbă sorii în aburi. Ochii ei varsă mângâieri și surâsuri. Se face că plânge, se face că râde. Luntrile ochilor lor se rătăcesc în dantela timpului. În ochii-i plini de abisuri deslușește singurătatea-i fără de margini

De ce nu vor tinerii să creadă că poți fi îndrăgostit și la bătrânețe?

Dincolo de noi înșine, dincolo de oboseli, iubirile noastre din tinerete se topesc în imense focuri oarbe știute numai de noi.

Gingașă, dragostea lor reinviată de naștere aurorei pe pământ.

Vremea în cântec

Cresc poveri de ploaie, aerul șerpuește și se-ndoaie vremelnicea timpului supus, în spre apus, în spre apus... Amurguri peste noi tot aiurează, fetele mării despletite aiurează; alunecă fecioarele în tină, fuiorul părului nu se mai termină. De undeva vin țipete și, păsările-n cer, caută lujeri de noapte. Râul se hărjonește sub pojghița de gheață tănuind în adâncuri clopotele primăverii.

Un zeu ce pare copil se mută-nspire April; o aripă, un glas, o licărire, o barcă răsturnată precum o amintire... Luntrile ochilor și se rătăcesc în dantela aparițiilor. Stau înșirate, ca la paradă, cuvintele care te pradă, sfioasele,

tăcutele. Gândul rămâne suspendat printre livezi de cuvinte, spânzurate ca niște metafore în balansoarele timpului.

Ce-am făcut cu singura mea avuție adusă pe lume, cuvintele? Primăvara plecării s-a pierdut, undeva, departe... Oare a rămas ceva din mulțumirea sau neîncrederea cu care au fost rostite monadele odată cu aerul și lumina? Ceas de întrebări lângă dealuri și cetăți ale tainei, aruncate peste valea cu stele a copilăriei uitate. Așadar, nu e de mirare că nu mai știu de mult cum este vremea în cântec- ne istovesc anii cu atâtea ceasuri grele. Bate de la un timp un vânt prin toate și prietenii-s mai

rari. Mă simt vinovată, pentru ceea ce n-am făcut: oceane de frunze în care nu m-am lăsat îngropată, dușmani pe care nu i-am urât, cuvinte pe care n-am învățat să le cânt, fiare pe care nu le-am ucis, fluvii în care nu m-am înecat, răsărituri pe care n-am apucat să le văd; sunt piscuri pe care nu le-am urcat. Timpul meu mă întreabă adesea unde-am plecat, vrea un răspuns clar, nealterat... O pasăre cu aripa frântă, într-un colț de iubire, mai cântă prin plopi desfrunziți și inimi uscate, cu toate că timpul și-a tors fuiorul de clipe furate; pasărea cu aripa frântă și trupul strivit își face cuib în singurătate, printre zăpezile uimite.

Lumina cuibărită în amurg dă peste mine într-un evantai de umbre. Murgul întunericii nu băjbăie încă spre trezire; poate că doar cuibul rupt de aripi va rămâne să dea socoteală Cerului pentru încremenire.

Ca și cum luna ar avea ceva de spus mi-am pus mai întâi un braț de fân în umbra frunzelor așezate între mine și soare. M-am întins cu fața la cer în iarba uscată, goală de gânduri și de dorințe, numai miros, numai auz, numai privire. Am așteptat să treacă după-amiaza în sporovăiala frumoaselor aduceri-aminte din care poți lua ușor diligența de seară ca să locuiești în moara cu vânt. Te poți bucura de com-

plicitatea stelelor, ori locui cu păsările amurgului, fără ca cineva să-ți reproșeze ceva, să te întrebe cine ești. Așadar, nu e totul pierdut și n-are rost să fii trist! Te amăgești: în fapt te simți ca un copac pe care păsările l-au uitat. Cuvintele scrise acum de mine sunt un fel de a vorbi în umilința tăcerii. Neavând cui să le dau, le înșir pe hârtie ca o mirare. Din mireasma uitării retrăiesc vremea în cântec. Totuși, dacă voi întâlni o fântână în ținutul morilor de vânt, voi cina la marginea cerului, din nou acasă, vă voi spune ce lungă e noaptea printre străini...

S-ar cuveni să facem semn cerului să nu ne doară niciodată stelele.

Ioan Nistor

”Pomana” sau “ospățul porcului”? O părere subiectivă

Ne aflăm încă sub mirajul preparatelor culinare specifice sărbătorilor de iarnă. Mai străbate încă mirosul de șorici și caltaboși, de aceea se poate discuta despre un cuvânt specific evenimentului.

Ospățul porcului este un obicei străvechi al iernii, porcul fiind, alături de oaie și vițel, sursa de carne a românilor. Tradițional, porcul se taie pentru un ospăț pantagruelic, dar și pentru hrana lunilor care urmează. Toate acestea se știu, dar îmi face mare plăcere să le evoc. Slănina va ține toată vara, fiind necesară în toiul unor munci grele și foarte grele, șuncile se fierb de Paști... De aceea, porcul este pregătit cu minuțiozitate, fără să se piardă ceva, afară de unghii. La această muncă de preparare a cărnii, sau de distracție, veselă

în fond, se adună neamurile, vecinii, prietenii. Să ajute! De la spălarea măștelor la gustarea cărnaților și a topiturii. Dar toată claca se lasă cu un ospăț, care înseamnă masă îmbelșugată, cu oaspeți buni, care sunt ospătați cu îndestulare (din lat. *hospitare*). Înseamnă petrecere cu mâncare, vin limpezit și ceteră... De aceea, e de neînțeles de ce mass-media vehiculează insistent termenul **pomana porcului**. De ce? De unde? Cui? Pomana e făcută după îngroparea celui decedat. Rudele acestuia întind o masă, mai ales la sate, unde pregătirile, așteptarea, însoțirea (petrecania!) defunctului la țintirim, drumul mai lung sau mai scurt, transportarea pe brațe cum era altădată, înmormântarea, toate acestea, de obicei, durează lung timp și oamenii au nevoie de refacerea for-

țelor. În plus, e vorba de omagierea celui trecut la veșnicie. La petrecanie, se dă și se primește. Coci, prescuri, ștergare. Se bea un pahar sau două de pălincă, de vin sau de apă, este evocată memoria dispărutului... Oamenii sunt triști sau rezervați, dar mai și sporovăiesc despre toate, mai și râd în spirit dacic, nu despre moarte, ci despre cei vii, ca semn de reîntoarcere la cele ale vieții. Toate acestea durează. Așa a apărut obiceiul, de a le oferi celor din convoiul mortuar ceva să pună în gură, că n-o să se abată să ia o prună, o pară de pe la vecini... Sunt semne, mai nou, de a elimina pomana mortului, considerată o nepotrivire, mai ales în cazul unor confesiuni netraditionale. Ceea ce poate fi bine, dar și rău, din motivele de mai sus. Dar „pomana” are și alte

sensuri. Cele trei guverne PSD din ultimii trei ani au dat anticipat POMANĂ electorală supraabundentă. Sensul este mită. Mai este și expresia „a fi dat dracului de pomana”, cum i s-a întâmplat ștregarului Nică din Humulești. Dar aici sensul este umoristic. Ei bine, putem conchide că pomana nu are nimic de a face cu un **ospăț luminos**. În plus, expresia ospățul porcului sună mai bine în urechile celui invitat la o petrecere cu șorici, jumări, caltaboși. Poate se va întâmpla să le sune mai frumos și reporterilor noștri mirajul ospățului, în locul pomenilor, după ce vor fi invitați la mai multe ospete.

Între ospăț și pomana se poate face o alegere. În limba română, oamenilor le stătea pe limbă cuvântul *porcărie*, dar nu se cădea. Maghiarii au un ter-

men adecvat, care a intrat în limba română ca regionalism (a se vedea particularitățile lexicale ale subdialectului crișean, unde se află și Oașul, și Codrul) și pe care-l transcriu așa cum se aude: *diznoutor*. Așa că rămâne ca opțiune validă *ospățul porcului*. Iar la îndemână avem și cuvântul unguresc, *diznoutor*, foarte expresiv și potrivit, alături de alte glotonime împrumutate fără obligația restituirii din limba conationalilor noștri.

“Orice adevăr trece prin trei etape. Prima dată, e ridiculizat. A doua oară, negat vehement. A treia oară, e acceptat ca fiind de la sine evident.”
(Arthur Schopenhauer)

FILA DE PSIHLOGIE

Ce faci când dreptatea ta este diferită de a celuiilalt?

Dacă ai fost vreodată într-o situație în care, în urma unei conversații cu o altă persoană, interpretările voastre au fost semnificativ diferite, înseamnă că înțelegi prea bine cât de dificilă este rezolvarea unor astfel de conflicte. Poate că l-ai rugat pe partener să cumpere cartofi pentru prăjit, dar partenerul tău vine acasă cu cartofi de copt. Partenerul insistă că i-ai cerut să aducă cartofi pentru copt, dar tu ești sigură că ai solicitat cartofi pentru prăjit. Insistând fiecare pe propriul adevăr, tabloul se poate transforma în scurt timp într-un schimb direct de cuvinte aprinse, lăsându-vă pe amândoi răniți și plini de resentimente.

Situația în care oamenii au amintiri diferite despre același eveniment se încadrează în categoria generală a “amintirilor false”. Există o lungă și fascinantă istorie a amintirilor false în psihologia experimentală care arată că ceea ce poate părea a fi o „minciună” din punctul de vedere al altei persoane poate fi doar un exemplu de falsă memorie care distorsionează capacitatea de reamintire a persoanei respective. Este ușor să plantezi o “memorie” falsă într-un participant experimental doar formulând o întrebare în așa fel încât să implice că s-a întâmplat ceva ce de fapt nu s-a întâmplat în realitate.

În cel mai recent studiu despre amintirile false, Rebecca Weil și colegii săi (2020) de la Universitatea Evreiască din Ierusalim sugerează în continuare că există modalități de a corecta falsă memorie a altcuiva fără a crea resentimente.

Informațiile corecte sunt greu de selectat în noianul surselor mai puțin veridice din spațiul virtual

Observând că „oamenii nu fac față bine falsurilor și adesea nu reușesc să corecteze informații false” (p. 290), echipa de cercetare a investigat dacă există o modalitate adecvată de a stabili

registru informațional corect. O mare parte din problema informațiilor false, sugerează autorii, provine de pe Internet, unde știrile false tind să se răspândească mai repede decât adevărul.

Deși separarea adevărului de minciunile de pe Internet nu este exact aceeași problemă ca și tratarea unei memorii false a unui partener de conversație, există elemente similare. Există „adevărul”, iar apoi există denaturarea adevărului de către una dintre părți. Când există o înregistrare scrisă a adevărului, cum ar fi o listă de cumpărături care descrie tipul de cartofi, atunci este poate mai ușor să demonstrezi cine are dreptate. Într-un conflict unu la unu, „el / ea a spus...” este posibil să fie nevoie să colaborați pentru a ajunge la un acord cu privire la ceea ce s-a întâmplat cu adevărat. Vom reveni la această problemă mai târziu.

Unele adevăruri sunt dificil de contestat

Weil și colab. le-a prezentat participanților la studiul lor informații false sub formă de enunțuri precum „miera este făcută din fluturi.” Pentru a arăta cuiva că această afirmație este falsă, afirmația se poate prezenta individual, ruptă de orice context (oricine ar ști că aceasta este falsă) sau pot fi aduse

argumente, dovezi că miera provine de la albine. Întrebarea pe care au ridicat-o cercetătorii este dacă trebuie prezentate aceste contra-dovezi sub forma unei negații directe sau este o afirmație atât de evident greșită încât nu are rost să o facem? Autorii de la Universitatea din Ierusalim consideră că, în cazul unei falsități atât de clare, conceptele generale ale oamenilor despre „albine” ar trebui să le permită să respingă afirmația în mod automat. Cu alte cuvinte, atunci când reprezentarea conceptuală a conceptului corect este atât de puternică, ar trebui să vă împiedice să nu considerați afirmația ca fiind adevărată.

Cel mai bun antidot al neadevărurilor este negarea directă

În conformitate cu „efectul de dezinformare”, oamenii „sunt influențați de informații false, în ciuda faptului că știu că acestea sunt false” (p. 291). În sprijinul acestui fenomen, un studiu prealabil a arătat că persoanele care au punctat corect pentru a răspunde la întrebarea care este cel mai mare ocean (Pacific) au primit încă răspunsul greșit la un test ulterior, după ce au fost expuse la afirmația „Cel mai mare oceanul este Atlanticul.”

Este uimitor să crezi că baza de cunoștințe poate fi atât de ușor influențată de această manipulare foarte ușoară. Și încă o dată, ce tip de negație te-ar ajuta să te întorci la adevăr? S-ar părea că ai avea nevoie de cineva care să te zguduie la realitate și să te ajute să realizezi eroarea care a introdus informațiile false în memoria ta.

Așadar, nu poate fi o surpriză faptul că după o serie de experimente Weil și colab. a constatat că negația directă a furnizat cel mai bun antidot la o idee fals implantată. Deoarece afirmațiile false tind să păstreze memoria împotriva adevărului, este nevoie de o „invalidare”, pentru a stimula oamenii să-și revizuiască cunoștințele existente. Cu toate acestea, așa cum subliniază autorii, situația care implică afirmații false în mod flagrant diferă de situațiile pe care oamenii le întâlnesc în mod obișnuit atunci când sunt expuși la presupuse cunoștințe despre o problemă pentru care nu au o bază de cunoștințe clară. Dacă cineva v-a spus că atomul de heliu are un singur electron (are doi) și nu știți sau nu vă amintiți nimic despre chimia de bază, puteți crede foarte bine această falsitate, mai ales dacă sursa pare informată. Dacă acest fapt este invalid pentru tine, este posibil să ai parte de un pic de educație și nu doar de cineva care să-ți spună că este greșit.

În cazul situațiilor încărcate emoțional, adevărul e pe la mijloc

Ce se întâmplă când nu există un adevăr „corect”, verificabil? Ce se întâmplă dacă două persoane ies dintr-o situație încărcată emoțional, cu amintiri foarte diferite? Dacă tu și partenerul tău nu sunteți de acord asupra cartofilor și nu există o listă de cumpărături care să clarifice situația, va fi foarte dificil pentru oricare dintre voi să oferiți acea importanță validare. Întrucât situația devine miză și mai mare având încărcătură emoțională, cum te gândești că ai putea corecta pe cineva care presupui că greșește? S-ar părea, potrivit concluziilor lui Weil și colab., că începi prin a recunoaște că această persoană a codat în mod clar o informație diferită de situația pe care o ai. Amândoi credeți că aveți dreptate și, cu cât fiecare dintre voi vă afirmați poziția, cu atât comunicarea (și logica) voastră vor începe să se descompună.

Pentru a nu vă deteriora relația, locul de pornire pentru rezolvarea situațiilor aparent fără câștig poate fi a recunoaște că două persoane pot avea două versiuni diferite ale „adevărului”. Este posibil ca cealaltă persoană să nu mintă deloc, ci să răspundă pe baza unui defect mnezic. Disecați toate detaliile împreună cu cealaltă persoană, ajungeți la miezul amintirilor voastre divergente și apoi încercați să reconstruiți împreună ceea ce s-ar fi putut întâmpla „de fapt”, rămânând deschis la posibilitatea de a fi tu cel care trebuie să se corecteze dacă propria memorie îți joacă feste. Admiterea faptului că ai greșit te poate ajuta să deschizi calea pentru a remedia aceste diferențe în viitor.

În concluzie, neînțelegerile sunt o caracteristică normală a relațiilor. O înțelegere a modului în care funcționează memoria te poate ajuta să vii cu modalitatea eficientă de a corecta pe cineva, chiar dacă acel cineva ești chiar tu.

Sursa: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/fulfillment-any-age/202001/what-s-the-right-way-correct-someone-who-s-wrong>

Machiajul feței crește puterea de seducție

Originea machiajului datează din Antichitatea timpurie. Obiectivul imuabil: punerea în valoare a frumuseții sau a anumitor atuuri estetice.

Ce semnificație are o gură sângerie, ce eclipsează restul feței? De ce vecina are întotdeauna unghiile date impecabil cu oă? E nevoie să ne fardăm pleoapele sau să ne dăm cu rimel? Preferința pentru un anumit gen de machiaj este semnificativă pentru temperamentul femeii în cauză.

Machiajul nu a fost inventat de ieri, de azi. Obiectivul lui a fost întotdeauna de a plăcea. Totuși, fiecare particică

anatomică machiată trădează personalitatea sentimentală a femeii, cât și natura preferințelor sale sexuale. Fața machiată este o adevărată hartă geografică a psihismului.

Bărbații preferă femeile cu fond de ten

O echipă de cercetători de la L'Oréal a fotografiat femei cu vârste între 31 și 38 de ani în cinci ipostaze diferite: fața curată; cu fond de ten; cu ochii machiați; cu ruj; cu machiaj complet.

Aceste clișee au fost mai apoi prezentate unui eșantion de 200 de bărbați și de femei care au primit sarcina de a

le așeza în ordinea descrescătoare a atractivității.

Rezultatul: fețele machiate complet au fost considerate mai atrăgătoare decât cele nemachiate. Femeile au apreciat că machiajul ochilor conferea doza de atractivitate, în timp ce, pentru bărbați, fondul de ten era cel mai important. În schimb, rujul pare să nu fi sedus pe nimeni. Împreună cu restul feței machiate, participă la atracția globală, poate creând un echilibru cu ochii.

Pentru majoritatea observatorilor interogați, femeile machiate ofereau impresia că au niște slujbe mai importante, că trăiesc mai bine, că sunt celibatate sau divorțate și, mai ales, că erau

mai curajoase decât în realitate.

Dar femeile “cobai” recunoșteau chiar ele că atunci când au fost machiate de un profesionist, s-au simțit mai bine, mai sănătoase și cu o stimă de sine consolidată, deci și-au cimentat încrederea în ele.

După câte se vede, machiajul nu este o pierdere de timp, orice ar spune unele minți luminate. Machiajul este indispensabil, fiindcă el acționează în mod firesc asupra moralului și participă activ la puterea de seducție.

Sursa: “Dicționar ilustrat al gesturilor” (2013)

Pagină realizată de Ioana Zaharia

Mama lui Elon Musk este supermodel la 72 de ani

Mama lui Elon Musk (fondatorul Tesla Motors și SpaceX) este un model care la 72 de ani defilează cu succes pe podiumurile de modă. Pe lângă cariera de model, Maye Musk are o diplomă de dietetician și scrie cărți de dezvoltare personală, potrivit Business Insider.

Într-un interviu acordat recent jurnaliștilor de la Business Insider, Maye Musk a povestit despre cartea pe care a lansat-o la sfârșitul anului 2019, *„Woman Makes a Plan: Advice for a Lifetime of Adventure, Beauty, and Success”*, dar și despre viața ei de mamă. Femeia a mărturisit că mereu a muncit și că și-a lăsat cei trei copii să vadă acest

lucru și chiar să ia parte la activitățile ei. Ea i-a încurajat să-și urmeze pasiunile și să ajute alți oameni, scrie Business Insider.

O femeie independentă

„Părinții mei lucrau tot timpul și ne-au făcut independenți. Am început să lucrăm pentru eu atunci când eram mici. Și, în aceeași manieră, copiii mei m-au ajutat. Erau conștienți că aveam biroul acasă și trebuia să se comporte bine și să-și facă teme pentru că nu aveam timp să le fac cu ei. Și le făceau, erau copii foarte buni. Am fost norocoasă”, a declarat mama lui Elon Musk.

Maye Musk a mai povestit că pe la vârsta de 12 ani, cei trei copii ai ei știau deja ce vor și că voiau să meargă în di-

recții diferite. „Când ne-am mutat la Toronto, fondurile mele erau blocate, așa că m-am angajat la Universitatea din Toronto. Așa că ei puteau să vină să studieze acolo gratuit sau cu foarte puțini bani dacă voiau să urmeze medicina sau avocatura. Dar Elon și Kimbal voiau să studieze afacerile, iar apoi Elon a mers să studieze și fizica. Tosca a vrut să studieze cinematografia. Așa că a fost necesar să-ți obțină singuri bursele, împrumuturile și să se susțină financiar. Și au făcut-o”, a spus Maye Musk.

Întrebată care crede că a fost cel mai mare dar pe care l-a făcut copiilor ei, Maye a răspuns că deși a fost strictă, ea a reușit să-i învețe pe cei trei să fie politicoși și empatici față de ceilalți.

“Superman” și “The Witcher” l-au transformat în megastar. Cum arăta Henry Cavill în urmă cu 18 ani

Henry Cavill este unul dintre cei mai râvniți burlaci ai momentului, mai ales că ultimele sale roluri l-au transformat într-un megastar.

Actorul în vârstă de 36 de ani a fost desemnat de-a lungul timpului cel mai sexy bărbat din lume de către diverse publicații de renume.

Blond, cu părul lung și super fit, Henry Cavill a cucerit publicul cu prestația sa din *The Witcher* de pe Netflix. Înainte de asta, fanii filmelor cu supereroi l-au aclamat pentru interpretarea rolului Superman în producțiile DC.

Actorul a vorbit în trecut despre problemele pe care le-a întâmpinat din cauza greutateii sale.

„Am fost gras. Am fost Cavill cel gras. După ce am obținut primul rol, în 2002, în filmul *The Count of Monte Cristo*, am început să slăbesc. Am pierdut mai mult de 10 kg și nu mai eram Cavill cel gras”, și-a amintit acesta.

Cavill și-a amintit și de prima întâlnire pe care a avut cu Russell Crowe, pe platourile de filmare de la *Proof of Life*, atunci când l-a întrebat ce înseamnă actoria. „Toată lumea stătea în cerc și chiar m-am gândit că arătam ridicol,

ca și cum el ar fi un fel de poney premiu. Așa că m-am dus la el și i-am spus că mă cheamă Henry, că vreau să devin actor și l-am întrebat ce înseamnă actoria. Iar el mi-a răspuns ceva de genul: „Câteodată e minunat. Câteodată nu e așa minunat. Este distractiv să joci. Și te plătesc bine”. Apoi toată lumea a fugit spre el să-i ceară autografe, iar eu i-am spus: „Fugi!”.

Întâlnirea celor doi a fost una mai mult decât emoționantă, ținând cont că la câteva zile după acel dialog, Cavill a primit un pachet de la celebrul actor care conținea chipsuri, un tricou de rugby, un CD al trupei sale și un bilețel pe care scria: „Dragă Henry, o călătorie de o mie de mile începe cu un singur pas”.

După câțiva ani de la acest eveniment care i-a marcat cariera lui Cavill, cei doi s-au reîntâlnit, de această dată ambii fiind actori într-un film, filmul care avea să-i schimbe cariera lui Henry, *Man of Steel*. „Când ne-am revăzut, i-am spus: eu sunt cel gras care nu ți-a cerut autograf. Iar Crowe și-a amintit”, a povestit Cavill.

Guillaume Musso, unul dintre cei mai citați autori ai Franței

Romanicerul Guillaume Musso confirmă statutul de autor preferat al francezilor. Are 16 romane scrise și a vândut aproape 40 de milioane de volume din 2004 încoace. Musso a mărturisit adesea în interviurile sale că din dragostea pentru lectură s-a născut dorința de a scrie. S-a întâmplat când Musso era în clasa a X-a, iar profesorul de franceză a organizat un concurs de povestiri. „Am scris o povestioară romantică, plină până la refuz de elemente supranaturale. Și am câștigat! Am fost atât de surprins că poveștile mele interesează și alți oameni încât am fost încurajat să scriu în continuare”, spune scriitorul francez.

Cum se explică succesul romanelor lui Musso?

Cel mai bine vândut scriitor francez contemporan lămurește situația: „Suspansul este crucial pentru mine și muncesc din greu să inovez constant. Vreau ca poveștile mele să fie orginale, ca fiecare pagină să strige să fie întoarsă. Vreau ca la finalul fiecărui capitol cititorul să-și dorească să-l citească pe următorul. Și, de asemenea, îmi doresc ca cititorii să simtă pe pielea lor experiențele personajelor”. Iubirea este, la rândul ei, prezentă în toate romanele scriitorului francez. Acesta este de părere că dragostea sau chiar lipsa ei determină cele mai multe acțiuni ale oamenilor.

